

Ruokinta ennen vieroitusta

Kunnon pihivasikka
Perho 29.01.2014
Maiju Pesonen

Sisältö

- Emolehmävasikan kasvun eväät
- Vasikan kasvu
- Syönti ja ravintoaineiden tarve
- Laidunkasvusto ja vaihtoehdot
- Lisärehut
- Mitä tulisi huomioida

© MTT Agrifood Research Finland Maiju Pesonen

Vasikka on kiihtyvän kasvun vaiheessa!

1) Ternimaidon laatu, määrä ja saanti

2) Maidon määrä ja kasvuolosuhteet (mm. rehut, laidun)

3) Kiihtyvän kasvun vaiheessa vasikka tarvitsee riittävästi energiaa ja ravintoaineita, jotta kasvupotentiaali toteutuu!

Vieroitus ja sukukypsyytikä saavutetaan samoihin aikoihin
Lihaksien kasvu nopeutuu

Syntymä
Sukukypsyytikä saavutetaan
Sonnit: 7-10 kk
Hiehot: 5-9 kk

© MTT Agrifood Research Finland Maiju Pesonen

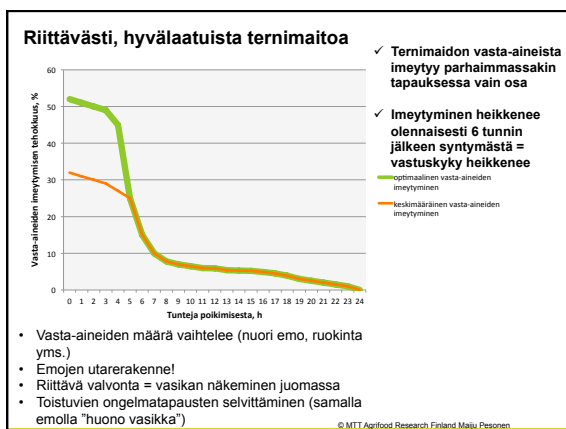

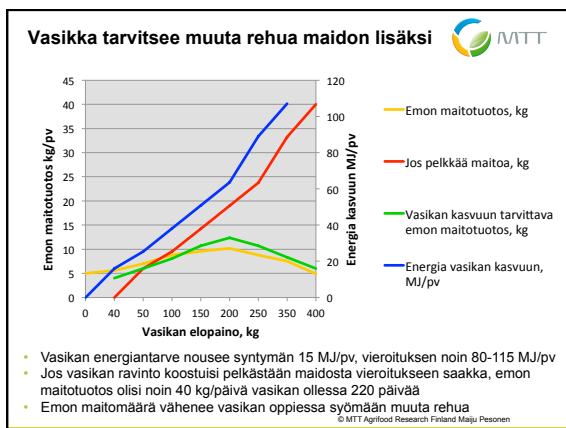

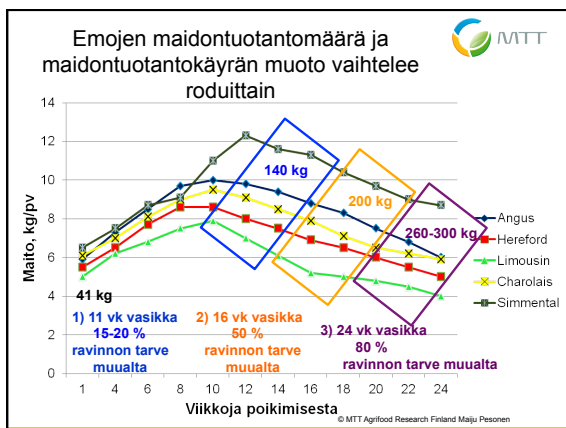

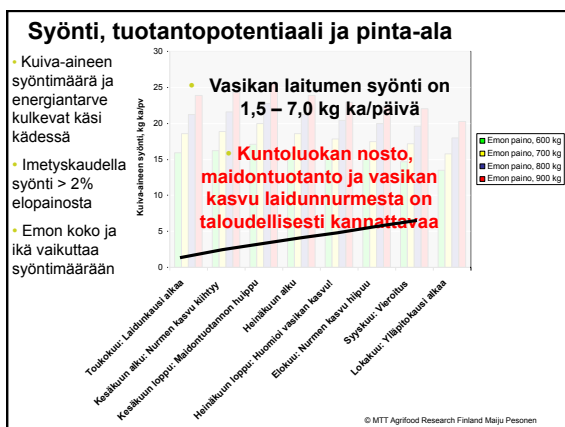

Laiduntaminen

Emolehmätuotannon kulmakivi

- Tavoitteena mahdollisimman **tuottava**
  - Emojen kuntoutuminen ja vasikoiden kasvu
- Pitkä laidunkausi**
  - Mahdollisuuksien mukaan aikainen aloitus ja myöhäinen lopetus
- Laiduntaminen tulisi järjestää niin, että **sisäloisten leviämien ja tartunta** olisi mahdollisimman vähäistä

© MTT Agrifood Research Finland Maiju Pesonen

Aloitus ”puhtaalta” lohkolta

- Sisäloispaine voi olla suurin edellisenä laidunkautena **viimeiseksi laidunnetulla lohkolta**
- Jos mahdollista, ei laidunkauden aloitusta vasikoiden kanssa tällaiselta lohkolta**
- Ripuli oireet todennäköisimmät ensimmäistä kertaa laiduntavilla vasikoilla
- Kasvu voi heiketä merkittävästi
- Edellisen laidunkauden muistiinpanot!

© MTT Agrifood Research Finland Maiju Pesonen

Laiduntaminen on kannattavaa, jos...

- 1) Emo kuntoutuu ja tiinehtyy
- 2) Vasikka kasvaa ja kehittyy hyvin
= vähintään 1,0 kg/pv
- 3) Laiduntaminen on tilan olosuhteisiin sopiva vaihtoehto

© MTT Agrifood Research Finland Maju Pesonen

Opittu taito

- Nauta oppii muiden esimerkistä, miten laidunnetaan
- Laiduntaminen opitaan jo 3 - 4 kuukauden iässä
- Emon esimerkki on vahva, myös muut lauman vanhemmat jäsenet vaikuttavat
- Vasikkana opitut tekniikat ja maut säilyvät läpi tuotantoian
- Varsinkin **vähätuottoiset alueet voivat olla haastavia eläimille**, joita ei ole aiemmin laidunnettu vastaavissa olosuhteissa
- Laiduntamiseen käytetty aika voi olla 20 % korkeampi, mutta syönti voi olla 40 % pienempi verrattuna harjaantuneisiin eläimiin
- **Jos tilalla käytetään vähätuottoisia alueita erityishuomio**
  - Vasikoiden riittävä kasvu = aikaisempi vieroitus
  - Noin puolet vähemmän eläimiä kuin peltolaitumelle
  - Osaavat laiduntajat = kokemus
  - Oikeat rodut/yhdistelmät = ei korkeantuotantopotentiaalin rotuja

© MTT Agrifood Research Finland Maju Pesonen

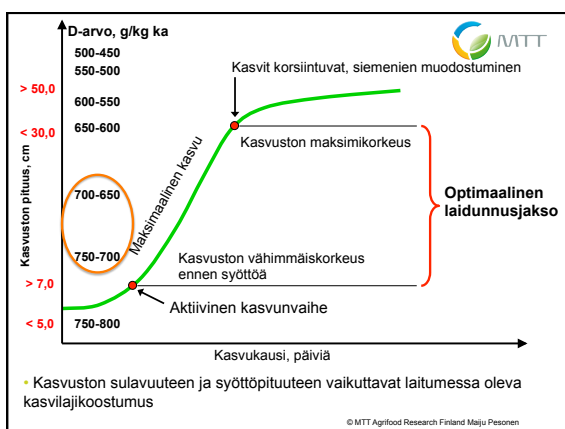

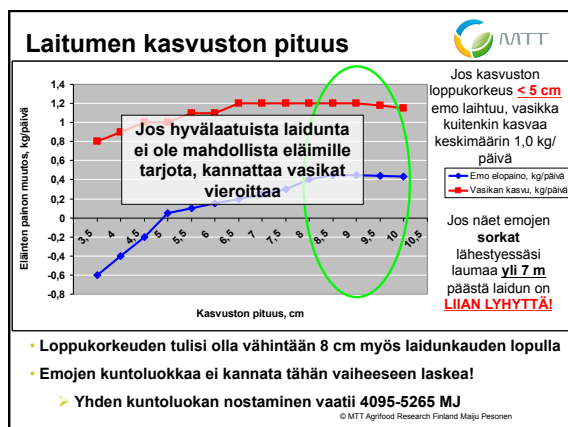

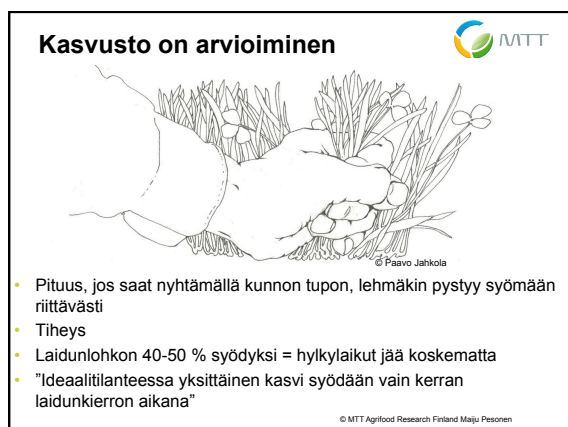

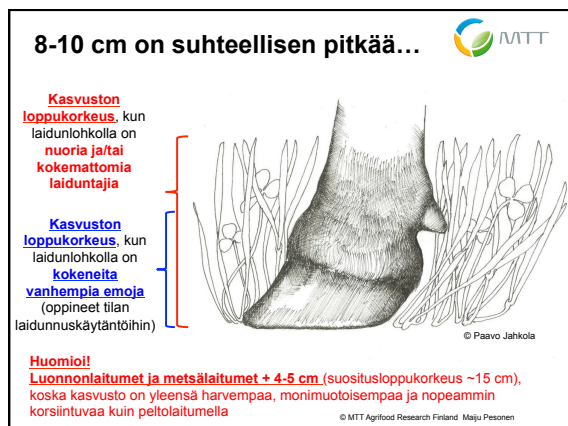

Ei pelkkä kasvuston pituus, vaan loppulaidunkauden olosuhteet kokonaisuutena

Keväällä kasvukauden alkaessa rikat valtaavat alan, nurmi ei tästä itsekseen tokene

- Muokkaus, tarvitaanko?
- Siemen joko myöhään syksyllä/alkutalvella, keväthangelle tai aikaisin keväällä
- Apilat ennen kaikkea, mutta myös nurmensiemenet käyvät

MTT

Mitä laidunnurmeen?

MTT

- Nurmet mahdollisimman monilajisiksi (5-6 eri lajia)
- Päälajeiksi timotei (15 kg), nurminata (10 kg), apilat (5 kg) (valkoapila, puna-apila, alsikeapila)
- Raiheinät maittavia, talvehtiminen voi olla haasteellista
- Nadat ei yhtä maittavia kuin timotei (nurminata ok)
- Ruokonadan maittavuus haaste myös emolehmillä
- Niittynurmikka, valkoapila täydentävät tehokkaasti mahdolliset aukkoapaikat
- Niittynurmikka sekä valkoapila voivat olla puodanarkoja
- Tavoitellaan tasaista syöntiä, hylkylaikkujen osuus pieneksi

© MTT Agrifood Research Finland Maiju Pesonen 26

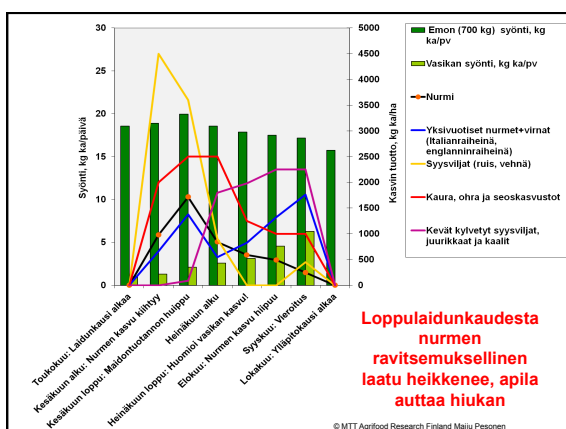

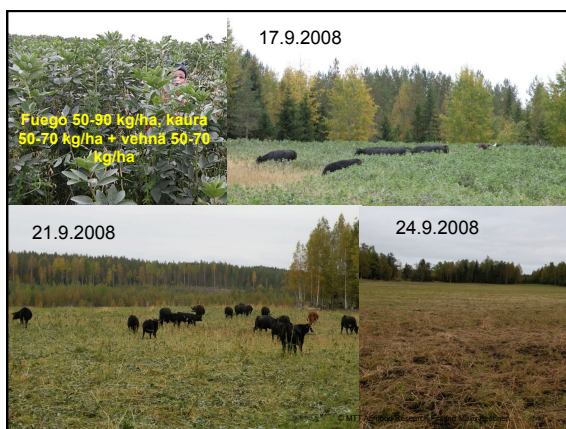

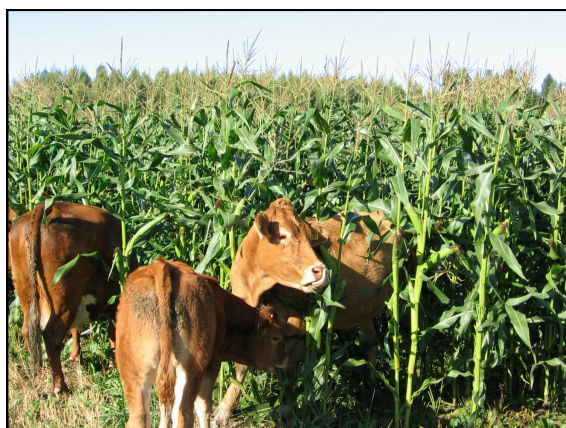

Vasikoiden lisäruokinta

MTT

- Limousin ja blondi vasikoiden lisäruokinnan järjestäminen viimeistään 3 kk iästä suotavaa
- Hyvä laidun = ravintoarvoiltaan, kasvultaan ja kasvikoostumukseltaan vastaa väkirehua
  - Loppukorkeus yleensä yli 8 cm
  - Apilat, seoskasvustot ja mm. maissi pystyyn syötettynä
- Syysvasikoilla lisäksi hyvä karkearehu (D-arvo yli 670 g/kg ka, RV 140-170 g/kg ka)
- Huomioi vasikoiden lisäruokinnan paikka
  - Syysvasikoiden kasvun kannalta olisi edullista, että väki- ja ainakin osa karkearehuista tarjotaan **vain vasikoille osoitetusta paikasta**
  - Esim. hyvälaatuinen heinä vain vasikoille (0 - 2 kk), heinän vaihto hyvään esikuivattuun vieroitukseen saakka
  - Lisäksi vapaa pääsy emojen karkearehuihin

© MTT Agrifood Research Finland Maiju Pesonen

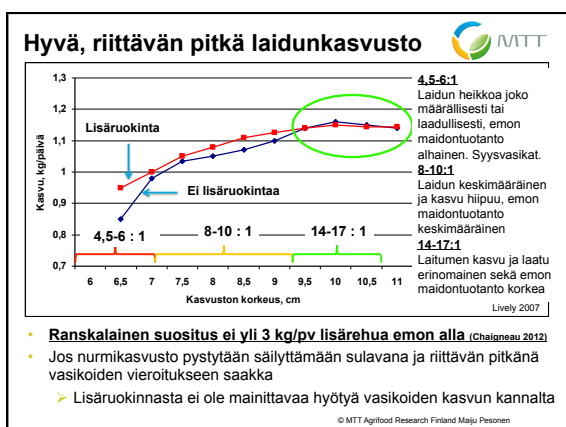

Seoksia

- Parin viikon lisäruokinta ennen vieroitusta helpottaa vasikoiden pötsin sopeutumista loppukasvatuksen rehuihin ja loiventaa vieroitusstressiä
- Seos, joka sisältää:
  - Nopeat hh (ohra tai vehnä) 1:1
  - Hitaat hh (kaura, sis. rasvaa) 1:1
  - Valkuainen 150 g/kg ka
  - Kivennäiset ja vitamiinit Ca:P 2:1
- 100 kg seosta varten:
  - 16 kg tiivistettä + 82 kg viljaa (vehnä, ohra, kauraa) + 2 kg kivennäinen
  - 25 kg rypsirohetta + 73 kg viljaa + 2 kg kivennäinen
  - 54 kg hernetta + 44 kg viljaa + 2 kg kivennäinen
  - 50 kg sinimailaspellettiä + 48 kg viljaa + 2 kg kivennäinen

© MTT Agrifood Research Finland Maju Pesonen

Lisäruokinnan kustannus

	Ilman lisäruokintaa	Lisäruokinta 1, 0,35 e/kg	Lisäruokinta 2, 0,145 e/kg
Vasikan vieroituspaino, kg	270	300	300
Rehun kulutus, kg		135	135
Rehukustannus, e		47,25	19,57
Vasikan hinta, e/kg	3	3,65	3,65
Lisäkilon arvo, e/kg		+ 0,65	+ 0,65
Lisäkilon kustannus, e/kg		- 1,58	- 0,65
Erutus		- 0,93	0

- ✓ 300 kg vasikan myyntihinta vaihtelee noin 1,48 - 3,85 e/kg
- ✓ Lisäruokinta kannattaa, jos ruokinta takaa myytävän vasikkaryhmän arvon nousun huokeilla lisärehuilla
- ✓ Kohtuullisen kalliiden ruokintapanoksien järkevyys?
- ✓ Lehmävasikoiden lisäruokinnan kannattavuus?

© MTT Agrifood Research Finland Maju Pesonen

Eriilainen ruokinta jo ennen vieroitusta?

- Rasvakudos voi alkaa kasvaa jo 100-200 päivän iässä
- Ruokinnan tarkkelyspitoisuus ratkaisevassa roolissa
- **Limousin-vasikat** hyötyvät, kun viljapohjainen lisäruokinta aloitetaan 3 kuukauden iässä (Garcia-Launay ym. 2008)
  - Ei kasvun taittumista noin 200 pv iässä
- **Charolais-vasikat** lisäruokinnan kasvutavoite tulee olla 1400 g/pv
  - Jos kasvu on yli 1500 g/pv loppukasvatuksessa ei saavuteta yhtä suuria hyötyjä (Dorenlor 2012)
- **Angus ja angus-simental-risteytyksillä** eroja havaittavissa (Schoonmaker ym. 2004, Zehnder ym. 2010)
  - Mitä enemmän angusta, sitä enemmän rasvakudos aktivoitui
  - Väkirehulisäruokittujen angus-härkien teuraspainot olivat alhaisempia, koska rasvoittuminen oli runsasta
- **Keskikokoisilla roduilla** lisäruokinta voi kiihdyttää kasvua runsaasti = rehuhyöty suhde heikkenee loppukasvatuksessa

© MTT Agrifood Research Finland Maju Pesonen

Arvioi tarvitsevatko vasikat lisäruokaa

Lisäruokinta kannattaa: **Lisäruokinta ei kannata:**

- Lisärehun hinta on alhainen
- Vasikat syntyneet aikaisin
  - Nurmen kasvu hiipuu, vasikoiden syönti suurta
- Emot nuoria ja/tai emojen maidontuotanto alhainen
- Vähän laidunta, huono kasvu, kuivuus, märkyys
- Tavoitellaan korkeita vieroituspainoja
  - Tarvitaan vähintään 60 vrk lisäruokintaa

- Uudistuseläimet kasvatetaan itse
  - Varsinkin uudistuslehmävasikoiden lisäruokintaa tulisi välttää (vijalla)
- Laidunta paljon, hyvä kasvu
- Emot runsas maitoisia
- Jalostuskarja = emon maidontuotantominaisuuden arviointi heikkenee
- Lisärehu kallista, vaikeasti järjestettävissä

© MTT Agrifood Research Finland Maiju Pesonen

✓ **Lisäruokinta ei korvaa heikkoja laidunjärjestelyitä**

✓ Paras hyöty lisäruokinnasta saadaan, kun lisäruokinnalla olevat vasikat jaetaan mahdollisimman tasaisiksi ryhmiksi, vähintään sonni- ja hieho vasikat omikseen

✓ Tällöin syöntimäärän seuraaminen ja sairastumisen valvonta on vaivattomampaa (puhaltuminen, asidoosi jne.)

✓ Tavoitteena ei ole syöttää lisärehua "rajattomasti"

➢ Vasikat tulisi vieroittaa viimeistään, kun lisärehun syönti on 4-5 kg/päivä

© MTT Agrifood Research Finland Maiju Pesonen

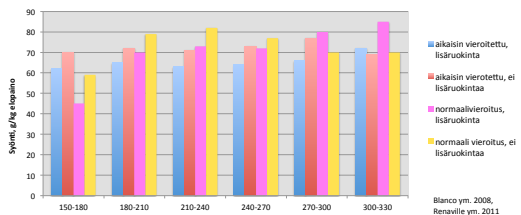

Lisäruokinnan vaikutus?

Aikaisin vieroitus (ikä 90 pv tai alle):

- Vaikuttaa negatiivisesti eläinten kasvuun = kasvatuspäivien lukumäärä kasvaa
- Eläimet eivät pystyneet lisäämään syöntiä
- Lihakkuudessa ja rasvaisuudessa ei eroa, kun lisäruokinta**
- Rasvaisuus nousi yhden rasvaluokan, kun ei lisäruokintaa**
- **Syysvasikat ja heikoilla laimilla olevat vasikat tarvitsevat lisäruokinnan**
- **Lisää kustannuksia, mutta parantaa teurastulosta**

Normaali vieroitus (ikä yli 150 pv):

- Hyvä päiväkasvu (+1700 g/pv), johtuen eläinten syönnistä
- Ennen vieroitusta lisäruokittujen eläinten syönti kasvoi loppukasvatusta kohten**
- Ruhot eivät rasvoittuneet**
- Lihakkuus heikompi ei-lisäruokituilla eläimillä**

Blanco ym. 2008, Renaville ym. 2011

© MTT Agrifood Research Finland Maiju Pesonen

Laitumen heikko kasvu

- 1) Vieroita ajoissa
- 2) Selvitä syy, miksi lohko tuottaa huonosta (sää, kasvuston kunto yms.)
- 3) Tee suunnitelma kasvun parantamiseksi (uudistaminen, täydennyskylvö yms.)

Jos laidunta on paljon ja kasvu on hyvää

- 1) Vasikoiden lisäruokinta harvoin kannattaa
- 2) Ota kuitenkin huomioon olosuhteet, **varsinkin loppulaidunkaudesta kasvuston ulkonäkö ei kerro ravintoarvoa**
- 3) Jos märkyys vaivaa, kannattaa aloittaa sisäruokintakausi

---

- Laidunpinta-alan / emovasikkapari tulisi olla aina yli 0,2 ha
- Käytännössä usein tarvitaan koko laidunkaudelle yli 0,8 ha/emovasikkapari
- **Tuotantopotentiaali määrittää sen, mille laitumelle eläin kannattaa sijoittaa**

Miksi vieroitus ajallaan?

- Vasikan ruokinta hyvillä rehuilla on kannattavampaa kuin emon ruokinta maidontuotannon ylläpitämiseksi
  - Märehtijän rehun muuntosuhde heikko
  - Kasvavalla eläimellä parempi kuin aikuisella
- Emojen rehun tarve pienenee
- Teiniineyksien riski kasvaa merkittävästi 6 kuukauden iän jälkeen
  - Laidunryhmän vanhimmat sonnivasikat voivat saavuttaa tiineyttämiskyvyn
- Sää
- Rehustuksen yksinkertaistuminen
- Tilan asettuminen "talviasentoon"
- Pihvasikoiden hinnoittelu

© MTT Agrifood Research Finland Matti Pesonen

Yhteenvetona

- **Vasikoiden pötsi valmentautuu loppukasvatukseen jo pihvasikantuotantotilalla**
- Jos laiduntaminen, kasvivalinnat ja kasvukausi ovat onnistuneet, lisärehulla ei merkitystä vasikoiden kasvuun ja kehitykseen
  - **Loppukasvatukseen siirtyville vasikoille aloitettava väkirehuruokinta viimeistään kaksi viikkoa ennen siirtoa**
- **Lisärehut tasoittaa myytävää vasikkaryhmää**
  - Vasikat syntyneet yli 120 päivän poikimajaksolla
  - Emojen maidontuotanto matala
  - Emot nuoria (1-3 kertaa poikineita)
  - Tilalla vähän laidunta tai se on heikkotuottoista
  - Syyspoikivat emot
- **Loppukasvattajan on helpompi jatkaa kasvatusta hyvin kehittyneillä vasikoilla**

© MTT Agrifood Research Finland Maiju Pesonen
